

Cumhuriyet Döneminde Okul Kütüphanelerini Şekillendiren Kitaplar: Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesi Örneği

Books Shaping School Libraries in the Republican Era: The Example of Kabataş Sultani School Library

Sinan SÜMBÜL*

Öz

Amaç: Makalenin amacı, Cumhuriyetin ilk yıllarında okul kütüphanelerinin durumunu koleksiyonlarındaki kitap türleri açısından değerlendirmektir. Bu değerlendirmeyi yapabilmek için Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesine ait kütüphane kataloğu incelenmiştir. Çalışmada erken Cumhuriyet döneminde okul kütüphanelerindeki kitapların adedi ve konuları değerlendirilerek dönemin okul kütüphaneleri hakkında fikir sahibi olmak amaçlanmıştır.

Yöntem: Makalede doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Kütüphane kataloğunun incelenmesinde belgesel tarama tekniğinden yararlanılmıştır. Makalede; “Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesinin kataloğunu oluşturmak için izlenen belirli bir yöntem var mıdır?” “Kütüphane kataloğunda kitapların konusal dağılımı dikkate alınmış mıdır?” sorularının cevapları aranmıştır.

Bulgular: Çalışmada Kabataş Sultani Mektebinin 547 tane kitaba sahip olduğu, kitaplar içinde edebi türde eserlerin sayısının diğer türdeki eserlerden fazla olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Bu çalışma ile Kabataş Sultani Kütüphanesi kataloğu oluşturulurken belirli bir yöntemin takip edilmediği ve katalogda yer alan kitapların tematik dağılımının dikkate alınmadığı ortaya çıkmıştır.

Özgünlük: Bugüne kadar yapılan çalışmalarda erken cumhuriyet dönemindeki okul kütüphanelerinin kataloglarını analiz eden bir çalışmanın yapılmamış olması makalenin özgün yanını oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Cumhuriyet dönemi; okul kütüphaneleri; Kabataş Sultani Mektebi kütüphanesi.

Abstract

Purpose: The article aims to evaluate the condition of school libraries in the early years of the Republic in terms of the types of books in their collections. To conduct this evaluation, the library catalog of the Kabataş Sultani School Library was examined. The study aims to provide insight into the school libraries of the early Republican period by evaluating the number and subjects of the books they contained.

Method: The article employs the document analysis method. The documentary scanning technique was applied in examining the library catalog. The article sought answers to the following questions: Is there a specific method used to create the Kabataş Sultani School Library catalog, and is the thematic distribution of books taken into consideration in the catalog?

Findings: The study determined that Kabataş Sultani School Library contained 547 books, and that the number of literary works was higher than of other types of books.

Implications: The study revealed that no specific method was followed in creating the Kabataş Sultani School Library catalog and that the thematic distribution of the books was not taken into consideration.

Originality: The originality of the article lies in the fact that no previous study has analyzed the catalogs of school libraries in the early Republican period.

Keywords: Republican period; school libraries; Kabataş Sultani library.

Giriş

Okul kütüphaneleri, eğitim ve öğretim faaliyetleri açısından önemli bir araçtır. Okul kütüphaneleri, özellikle ilk, orta ve lise düzeyindeki öğrencilerin bilgi ihtiyacını karşılamak üzere oluşturulan ve bu ihtiyaca cevap vermesi beklenen kütüphane (Yılmaz, 2023, s. 47) kurumları olarak akla gelmektedir. Bununla birlikte bu kütüphaneler, her türden eğitim ve öğretim kurumu için de tamamlayıcı bir unsur (Önal, 2005, s. 194) olma özelliğine sahiptir. Diğer yandan bu kütüphaneler hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin bilgi kaynaklarına erişimi konusunda kritik bir rol üstlenmektedir. Bu sebeple okul kütüphanelerinin ilgili eğitim kurumuna uygun bir koleksiyon yapısına sahip olması ve sahip olduğu bilgi kaynaklarını etkin bir şekilde hizmete sunması gerekmektedir (Yılmaz, 2015, s. 261).

Türkiye’de hali hazırda okul kütüphanelerinin nasıl oluşturulacağı, bu kütüphanelerin nasıl hizmet vereceği Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Okul Kütüphaneleri Yönetmeliğine göre belirlenmektedir (MEB, 2024). İlgili yönetmeliğe göre okul kütüphanelerinin koleksiyonları; Türk milli eğitiminin genel amaçlarına, öğrencilerin gelişim düzeylerine ve insani değerlere uygun, Türkçenin doğru kullanımını destekleyici, öğrencilerin analitik ve özgün düşünme becerilerini geliştirici özellikler taşımalıdır (MEB, 2024, s. 4). Ayrıca ilgili Yönetmelik’e göre kitap sayısı 10.000’i aşan okullarda bir kütüphaneci istihdam edilmelidir. Ancak bu bir zorunluluk olarak ifade edilmemekte ve kütüphanecinin atanmadığı durumlarda Türk Dili ve Edebiyatı veya Türkçe alanlarından öncelikli olmak şartı ile öğretmenlerin kütüphaneden sorumlu olacağı belirtilmektedir (MEB, 2024, s. 2-3). Kütüphanecilik eğitimi almış bir kütüphanecinin istihdam edil(e)memesinin kütüphane hizmetlerinin tam anlamıyla yerine getirilememesi ve kütüphaneden yeterli düzeyde faydalanılamaması gibi sorunlara sebep olacağı öngörülebilir. Yönetmelikten ve mevcut uygulamalardan anlaşılacağı üzere ülkemizde okul kütüphaneleri henüz istenen düzeyde hizmet verememektedir. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren konuyla ilgili mevcut sorunların çözüme kavuşturulamadığı görülmektedir (Sevgisunar, 2023, s. 15). Okul kütüphanelerinin güncel durumlarının daha iyi anlaşılabilmesi için onların tarihsel süreçteki durumlarının ortaya çıkarılmasına ihtiyaç vardır.

Yukarıda bahsedilen bu süreci daha iyi değerlendirebilmek için Osmanlı Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarında kütüphanelerin durumu hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır. Osmanlı Devleti’nde kütüphaneler genel olarak vakıflar tarafından kurulup işletilen bir yapı göstermekte ve ilk kütüphanelerin, medrese ve camilerde kurulduğu görülmektedir (Cunbur 1963, s. 111-113; Erünsal 2003, s. 23). Ayrıca tekke ve türbe gibi dini yapılar ile hastane (darüşşifa), bedesten (çarşı) gibi çeşitli toplumsal ihtiyaçların karşılandığı farklı yapılara bağlı kütüphaneler kurulmuştur (Cunbur, 1963, s. 114). Bunların dışında Osmanlı toplumunda önemli bir işlevi olan ve devlet adamları başta olmak üzere çeşitli hayır sahiplerinin kurduğu özel kütüphaneler de bulunmaktadır (Cunbur, 1963, s. 115; Erünsal, 2003, s. 24). Osmanlı Devleti’nde medrese kütüphaneleri okul kütüphanelerinin ilk örnekleri olarak kabul edilse de 1754 yılında açılan Galatasaray Mektebi Kütüphanesi bu alanda önemli bir kilometre taşı olmuştur (Cunbur, 1960, s. 3). Osmanlı’da yüz yıllar boyunca medrese ulemasına ve öğrencilerine hizmet veren vakıf kütüphanelerinin yanı sıra özellikle Tanzimat Dönemi’nde yeni kurulan öğretim kurumlarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere koleksiyonları çoğunlukla temel bilimler ve teknoloji ile ilgili eserlerden oluşan okul kütüphaneleri kurulmaya

başlanmıştır (Erünsal, 2015, s. 600). II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) kütüphanecilik alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde vakıf kütüphanelerinin hizmet şartlarının iyileştirilmesi ve kataloglarının hazırlanması için çalışmalar yapılmıştır ve bugünkü Millî Kütüphane'nin fonksiyonunu icra etmek üzere devlet tarafından 1884 yılında Kütübhâne-i Umumi-i Osmanî (Beyazıt Devlet Kütüphanesi) adıyla bir kütüphane kurulmuştur. II. Abdülhamid'den sonraki dönemde kütüphaneler konusunda yapılmak istenen çalışmalar Balkan Harbi ve imparatorluğun son zamanlarında ortaya çıkan krizler sebebi ile sonuçsuz kalmıştır (Erünsal, 2015, s. 600).

Cumhuriyet'in ilanından sonraki süreçte kütüphanelerin yönetimi Millî Eğitim Bakanlığı'na verilmiş, çıkarılan Tevhid-i Tedrisat (1924) yasası ile kütüphanelerin kurumsal yapısı geliştirilirken tekke ve zaviyelerin kapatılmasını sağlayan yasa (1925) ile bu kurumlarda bulunan kitaplar kütüphanelere devredilmiştir (Şenalp, s. 510). Bunlara ek olarak Latin harflerinin kabulü (1928), Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu'nun kabulü (1934) gibi mevzuat düzenlemeleri ile Türk Tarih Kurumu'nun (1930) ve Türk Dil Kurumu'nun kurulması (1931) erken Cumhuriyet döneminde kütüphanelerin gelişimine katkı sağlamıştır (Keseroğlu, 2018, s. 21).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında çıkarılan (1925) "Muallim Mekteplerinde Tedris Aletleriyle Kütüphanelerin Ne Suretle Muhafaza Edileceklerine Dair Talimatname" başlıklı talimatname, öğretmen okullarındaki kütüphaneler konusunda önemli bir mevzuat düzenlemesi olmuştur. "Tedris Aletleri" ve "Kütüphaneler" olmak üzere iki bölümden oluşan bu talimatnamenin, "Kütüphaneler" başlığı altında yayımlanan ikinci bölümünde (22-33 maddeleri) öğretmen okullarındaki kütüphanelerin nasıl oluşturulması ve yönetilmesi gerektiği net şekilde ortaya konulmuştur. Bu yönetmelikten hareketle dönemin okul kütüphanesi anlayışı hakkında fikir sahibi olmak mümkündür.

Yönetmeliğe göre;

- Kütüphane koleksiyonlarının öğrencilerin yararlanacağı kitaplardan oluşturulması,
- Kütüphanede bulunan, nadir ve yazma kitaplar ile güncelliğini yitirmiş olan eserlerin, depoda saklanması veya Maarif Vekâletinin muvafakati ile umumi (halk) kütüphanelere teslim edilmesi,
- Öğretmenlerin yararlanabileceği kitapların da kütüphaneye alınması,
- Öğrenci kütüphanesi ile öğretmenlere ait kitaplıkların birleştirilmesi,
- Kütüphanelerin doğrudan doğruya inceleme ve araştırmaya meraklı, çalışkan, düzenli bir öğrencinin idare ve denetimine verilmesi,
- Kütüphanenin gayet düzenli bir defterinin bulunması,
- Kütüphane defterinde her kitabın isminin, konusunun, yazarının, müterciminin (tercüme ise), koleksiyona ne şekilde dâhil edildiğinin, kaç liraya alındığının, hediye edilmiş ise kim tarafından edildiğinin, cilt adedinin ve ciltli olup olmadığının açık bir şekilde kaydedilmesi,
- Her kitabın bir demirbaş numarası olması ve kayıtların bu numaralarla yapılması,

- Kitapların üzerinde demirbaş numarası ile sınıflama numarasının kayıtlı olması,
- Kitapların ilk ve son sayfalarına okulun resmi mührünün basılması,
- Her kitaba, okula mahsus bir etiket yapıştırılması,
- Kütüphanedeki kitapların, sayı ve önemine göre tasnif edilerek raflara konulması,
- Kütüphaneden sorumlu öğrencilere sınavlarda ek puan verilmesi veya ilgili öğretmenlerin imzası ve müdürün tasdiki ile bir hususi bir belge verilmesi,
- Psikoloji ile edebiyat öğretmenin kütüphanenin daimi sorumluları olması,
- Harita ve levhaların da kütüphanede bulunması,
- Kütüphaneden, genel olarak okul müdürünün, muhafazadan depo memurunun, idari açıdan da denetleyici öğretmenlerin sorumlu olması,
- İlgili öğretmenlerin, kütüphanede öğrencilerin araştırmalarına rehberlik etmesi,
- Okul müdürü ve yardımcısının kütüphaneyi teftiş etmesi,
- Her ders yılı başında ve sonunda kütüphane mevcudunun sayılması ve defterlere kaydedilmesi gerekmektedir (Resmi Ceride, 1341/1925).

Yönetmelikte, okul kütüphanelerinin koleksiyonlarının öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak kitaplardan oluşması gerektiği yönündeki yaklaşım, dönemin okul kütüphanelerinin koleksiyonlarını şekillendiren anlayışı göstermesi bakımından önemlidir.

Çalışmada; Cumhuriyet'in başında okul kütüphanelerinin durumunun nasıl olduğunu saptamak amacı ile Kabataş Sultani Mektebine ait 1923 yılındaki kütüphane kataloğu incelenmiştir. Katalog, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA) fonunda yer almaktadır. Cumhuriyet Arşivinde, 'Kabataş Sultanisi Kütüphanesine Ait Kitap Listesi' (BCA, 2025) şeklinde özetlenen katalog, Osmanlı Türkçesi yazı türlerinden rika yazısı ile yazılmıştır. Katalogda 12 başlık altında bilgi giriş alanı bulunmaktadır. Ancak katalogda yer alan bütün başlıklara bilgi girilmemiş, bu başlıkların genellikle çok az bir kısmı kullanılarak eserler hakkında bilgi verilmiştir. Katalogda yer alan eserlerin isimleri tespit edilirken Seyfettin Özege kataloğu, Türkiye Basmaları toplu Kataloğu ve Türk Tarih Kurumu kütüphanesi kataloğundan yararlanılmıştır. Belirtilen kataloglar ile eser isimleri karşılaştırılırken Kabataş Sultanisi kütüphanesi kataloğunda yer alan bazı kitap ve yazar isimlerinin kısaltılarak yazıldığı görülmüştür. Katalogdaki eserlerin Dewey Onlu Sınıflama sisteminde hangi bilim dalı ile ilişkili olduğunu tespit etmek amacı ile koleksiyonunda nadir eser bulunan ve bu nadir eserlere sınıflama numarası verilen Atatürk Kitaplığı kataloğu ile Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi kataloglarından yararlanılmıştır.

Literatür Değerlendirmesi

Alan yazında okul kütüphaneleri konusu ile ilgili pek çok farklı çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan dikkat çeken bazıları hakkında kronolojik olarak bilgi vermek gerekmektedir.

Okul kütüphaneleri konusunda dikkat çeken önemli çalışmalarından biri ‘On Sekizinci Yüz Yılda Bir Okul Kütüphanesinin Açılışı’ adlı makaledir. Bu çalışmada, arşiv kaynaklarına dayanarak Osmanlı Devleti’nde Galatasaray Mektebi kütüphanesinin kuruluşu hakkında bilgi verilmektedir (Cunbur, 1960).

Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin hazırlanacak yeni programlarda okul kütüphanelerine yer vermeleri için yapılan ‘İlk ve Ortaöğretim Programları ve Kütüphane Faaliyetleri’ (Alaylıoğlu, 1960) başlıklı makale konuyla ilgili diğer bir önemli çalışmadır.

Okul kütüphaneleri ile ilgili dikkat çeken önemli kitap çalışmalarından biri ‘Çağdaş Eğitim ve Türkiye’de Okul Kütüphanesi’ adını taşıyan ve eğitim kurumları için kütüphanenin önemini gösteren çalışmadır (Soysal, 1969).

Bu konudaki önemli çalışmalardan bir diğeri de Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim sistemi içinde kütüphanelerin üstlendiği rolü ele alan ‘Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Kütüphanelerin Yeri’ (Şenalp, 1991) isimli makaledir.

Konu ile ilgili diğer bir çalışma ‘Okul Kütüphanelerinde Derme Geliştirme: Politikalar ve Dermelerin Betimlenmesi’ adlı makaledir. Çalışmada, okul kütüphanelerinde derme geliştirme çalışmaları ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın standart kitap listesi ele alınmış ve okul kütüphanelerinin mevcut durumu değerlendirilmiştir (Önal, 2005).

Bu konuda dikkat çeken diğer bir çalışma, ‘İkdam Gazetesi’nde Okul Kütüphaneleri Hakkında Yayınlanan Bir Makale ve Düşündürdükleri’ isimli makaledir. Makalede, Osmanlı Devleti’ndeki önemli gazetelerden biri olan İkdam Gazetesinde yer alan okul kütüphaneleri hakkındaki bir yazı değerlendirilerek dönem için önemli bir analiz yapılmıştır (Keskin, 2009).

Okul kütüphaneleri hakkındaki önemli çalışmalardan biri ‘Eğitimi Gerçekleştirmek: Öğretim Programlarında Okul Kütüphanelerinin Yeri’ başlığını taşımaktadır. Bu makalede, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarının öğrencileri okul kütüphanelerini kullanmaya nasıl yönlendirdiği ele alınmaktadır (Önal ve Topçu, 2013).

Bu konudaki önemli çalışmalardan biri ‘Okul Kütüphanelerinde Mekân Tasarımı’ adlı makaledir. Bu çalışmada, okul kütüphanelerinin mekânsal özellikleri ve bu alanların tasarımında nelere dikkat edilmesi gerektiği bilgi hizmetleri açısından değerlendirilmektedir (Küçükcan, 2015).

Okul kütüphaneleri konusunda dikkat çekici çalışmalardan biri ‘Okuma Alışkanlığı ve Okul Kütüphanelerinin Bireysel Gelişime Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme’ adlı makaledir. Bu makalede, okuma alışkanlığı ve okul kütüphaneleri üzerine yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar karşılaştırılarak ülkemizde okuma alışkanlığı ile okul kütüphanelerinin kullanımı arasındaki ilişki ele alınmaktadır (Aydoğdu, 2020).

Alan yazında konu ile ilgili diğer bir çalışma, ‘Millî Eğitim Şûra Kararlarında Okul Kütüphaneleri: Bir Doküman Analizi Çalışması’ adlı makaledir. Bu çalışmada, okul kütüphanelerinin bağlı olduğu Milli Eğitim Bakanlığının en önemli danışma organlarından biri olan Millî Eğitim Şûralarında okul kütüphaneleri konusunda alınan kararlar, okul kütüphanelerine ne derece önem verildiğinin ortaya çıkarılması açısından analiz edilmiştir. (Özkan, 2022).

Konu ile ilgili diğer bir çalışma ‘Çeşitli Boyutları ile Okul Kütüphaneleri’ adını taşımaktadır (Demir ve Sarıçoban, 2023). Kitap, akademisyenler ve konu uzmanlarının yazdığı yedi bölümden meydana gelmiştir. Bu bölümler sırası ile “Cumhuriyetin Kuruluşundan I. Maarif Şûrası Sonrası Döneme Kadar (1923-1939); Ulusal Basın ve Söz Konusu Şûra Metinlerine Yansıyan “Okul Kütüphanesi”, “Kütüphane” ve “Bilgi” Kavramları (Düşünceler ve Uygulamalar)”, “IFLA Okul Kütüphaneler Rehberi Bağlamında Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği’nin Değerlendirilmesi”, “Okul Kütüphanelerinin Kullanıcı Grupları ve Bilgi Gereksinimleri”, “Okul Kütüphanelerinde Yenilikçi Hizmetler ve Eğitime Etkisi”, “Türkiye’deki Okul Kütüphanelerinde Z-Kütüphane Projesi ve Proje’ye Esin Kaynağı Olan Dünya Örnekleri”, “Yönetimin Özel Lise Okul Kütüphanesindeki Önemi ve Kütüphanecinin Yapabildikleri”, “Okul Kütüphaneciliğinde İyi Uygulama Örnekleri: Calvert İlçesi Devlet Okulları Kütüphaneleri” başlıklarını taşımaktadır (Değer, 2023, s. 309). Başlıklardan da anlaşılacağı üzere kitapta okul kütüphaneleri farklı açılardan ele alınmaktadır.

Okul kütüphaneleri konusundaki çalışmalardan bir diğeri ‘Okul Kütüphaneleri Okuma Alışkanlığı ve Eğitim’ adlı kitaptır. Bu kitapta, okul kütüphanelerinin, öğrencilere bilgi kaynaklarını sunmasının yanı sıra okuma alışkanlığı ve kültürü kazandırma konusunda da önemli bir görevi olduğu, öğrencilere kitap sevgisi ve okuma kültürü edindirecek olan bu kütüphanelerin ülkemizdeki durumu köy okullarında bulunan kütüphaneler ve okuma alışkanlığına etkileri üzerinden ele alınmıştır (Akbulut, 2024).

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinin web sayfasında okul kütüphaneleri konusunda yapılan 17 tez çalışması olduğu görülmektedir (YÖK, 2025). Ayrıca okul kütüphaneleri konusunda çalışmalar yapan Okul Kütüphanecileri Derneği (OKD) bulunmaktadır. Bu derneğin web sayfasında yer alan ‘e-kütüphane’ sekmesinde okul kütüphaneleri ile ilgili uzman görüşleri, raporlar, standartlar, deneyim paylaşımı gibi alanı için oldukça önemli çalışmalara yer verilmektedir (OKD, 2025).

Araştırmanın Amacı ve Soruları

Makalenin amacı, Cumhuriyetin ilk yıllarında okul kütüphanelerinin durumunu bir kütüphane kataloğu aracılığı ile değerlendirerek alanın tarihine ışık tutmaktır. Bu değerlendirme Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesine ait kütüphane kataloğu incelenerek yapılmıştır. Kütüphanedeki kitapların konularını tespit etmek için Osmanlı Türkçesi ile yazılan kitap isimleri tek tek okunarak Latin harflerine çevrilmiş ve koleksiyonunun hangi kitaplardan oluştuğu ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma ile erken Cumhuriyet döneminde Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesindeki kitapların neler olduğu, kitap adedi ve bu kitapların konusal dağılımları değerlendirilerek dönemin okul kütüphaneleri hakkında fikir sahibi olmak mümkündür.

Makalede; 1) Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesinin kataloğunu oluşturmak için izlenen belirli bir yöntem var mıdır? ve 2) Kütüphane kataloğunda kitapların konusal dağılımı dikkate alınmış mıdır? sorularının cevapları aranmıştır. Bu soruların cevapları, dönemin okul kütüphanelerindeki kütüphanecilik anlayışı ve uygulamaları hakkında da bilgi vermektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA) Milli Eğitim Bakanlığı alt fonunda bulunan 1923-1928 yılları arasındaki Arap harfli belge özetleri ile sınırlıdır. Arap harfli belgelerden bu alfabeği bilmeyen araştırmacıların yararlanması mümkün değildir. Bu sebeple çalışmada ele alınan belgeler 1923-1928 yılları arası ile sınırlı tutulmuştur. Makalede elde edilen verilerin toplanması için belgesel tarama tekniğinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivinde Osmanlı eğitim sistemindeki ortaöğretim kurumlarını oluşturan sultani mektepleri hakkında araştırma yapılmıştır. Bunun için Milli Eğitim bakanlığı alt fonunda ‘sultani’ ve ‘kütüphane’ sözcükleri ile arama yapılmış ve ‘Kabataş Sultanisi Kütüphanesine Ait Kitap Listesi’ (BCA, 2025) şeklinde özetlenen ve Osmanlı Türkçesi yazı türlerinden rika yazısı ile yazılmış olan kataloğa ulaşılmıştır. Elde edilen katalog doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi, nitel araştırmalarda, genellikle diğer araştırma yöntemlerini tamamlayıcı ve destekleyici olarak kullanılmaktadır. Ancak doküman analizi yöntemi, tek başına kullanıldığı zaman da başlı başına bir araştırma yöntemi olarak kabul edilmektedir (Bowen, 2009, s. 29; Morgan, 2022, s. 66). Dokümanları inceleyerek onlardan yeni anlamlar çıkarmak, farklı bakış açıları geliştirmek için kullanılan doküman analizi yöntemi, hem fiziksel hem de elektronik dokümanları, sistematik bir şekilde incelemek ve değerlendirmek için kullanılmaktadır (Hoepfl, 1997, s. 49; Kırıl, 2020, s. 173; Morgan, 2022, s. 64; Sak ve diğerleri, 2021, s. 241).

Sultani Mektepleri ve Kabataş Sultanisi

Sultani mektepleri Osmanlı Devleti’nin modernleşme çabalarının bir sonucu olarak Tanzimat Fermanı’nın (1839) ilanından sonra ortaya çıkmıştır. Tanzimat Dönemi’nin eğitim alanına en önemli etkisi, farklı türde okulları gündemine alan ve bu okulların nerelerde açılacağını, eğitim sürelerini, öğrenci kabul şartlarını, sınav ve mezuniyet işlemlerini düzenleyen Maârif-i Umûmiye Nizâmnamesi (1869) ile olmuştur. Bu nizamname ile oluşturulmak istenen ortaöğretim kurumları ancak II. Abdülhamit döneminde (1876-1909) hayata geçirilmiştir. II. Abdülhamit zamanında kurulan idâdî okullarında¹ verilen eğitim yetersiz olduğundan 1910 yılından sonra idâdîlerin, sultani mekteplerine dönüştürülmesine karar verilmiş ve bu tarihten itibaren Osmanlı eğitim sistemindeki ortaöğretim kurumlarını sultaniler oluşturmuştur (Demirel, 2012, s. 340-343). Sultaniler, Cumhuriyet’in ilanından sonraki süreçte isim değişikliği başta olmak üzere bir takım değişikliklere uğrayarak Türkiye Cumhuriyeti’nin ortaöğretim kurumlarının temelini oluşturmuştur (Demirel, 2012, s. 356).

¹Osmanlı eğitim sisteminde çok önemli bir yere sahip olan idâdîler, askerî ve mülkî (sivil) yüksek okullara öğrenci yetiştirmeye yönelik faaliyet yürüten günümüzdeki liselere denk okullardır (Öztürk, 2000, s. 464).

Sultânî mekteplerinin farklı kısımlarında okutulan dersler sırasıyla şu şekildedir:

- Kur'an-ı Kerim ve mâlûmât-ı dîniye,
- Lisân-ı Osmânî (Türkçe) ve hat,
- Hesap ve hendese (geometri),
- Coğrafya ve tarih,
- Dürûs-ı eşya,
- Mâ'lûmât-ı tabîiye, sıhhiye, ahlakiye ve medeniye,
- El işleri ve resim,
- Gına (müzik)
- Terbiye-yi bedeniye
- Hikmet-i tabîiye (fizik),
- Kimya,
- Hesap ve cebir,
- Usûl-i defterî,
- Arabî, Fârisî, lisân-ı Ecnebî (Fransızca, İngilizce, Almanca)
- Hayvanat,
- Nebatat,
- İlmûlarz (jeoloji),
- Hıfzıssıhha,
- Kozmografya (astronomi),
- Mihanik (mekanik),
- Mantık ve felsefe dersleri okutulurdu (Demirel, 2022)

Sultani mektepleri içinde önemli bir yere sahip olan Kabataş Sultanisi, ilk önce 1908 yılında Kabataş semtinde bulunan Esmâ Sultan'a ait konakta Kabataş Mekteb-i İdâdî-yi Mülkî-yi Şâhânesi ismi ile açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde, idâdî adı altında faaliyet gösteren okulların eğitim kalitesini yükseltmek amacı ile bu okulları Avrupa'daki liselerin seviyesinde planlanan sultanilere dönüştürme projesi hayata geçirilmeye başlanmış ve bu bağlamda Kabataş İdâdîsi 1913 yılında sultaniye dönüştürülmüştür. 1919 yılından itibaren yatılı olarak hizmet vermeye başlayan Kabataş Sultanisi, 1923-1924 ders yılında sultanilerin kaldırılması üzerine Kabataş Erkek Lisesi adını almıştır (Güldal, 2022, s. 455-456). Kabataş Erkek Lisesi, 1928-1929 eğitim öğretim yılında bugün kullanılan binası olan Ortaköy'deki Feriye saraylarına taşınmıştır. Öğrenci sayısının artması sonunda 1941-1942 ders yılında okulun orta kısmı kapatılarak sadece lise olarak öğretime devam eden okul, 1998-1999 öğretim yılından itibaren Anadolu Lisesi statüsüne alınmıştır. Kabataş Erkek Lisesi günümüzde de eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir (MEB, Tarihi 100 Lise, 2017, s. 95).

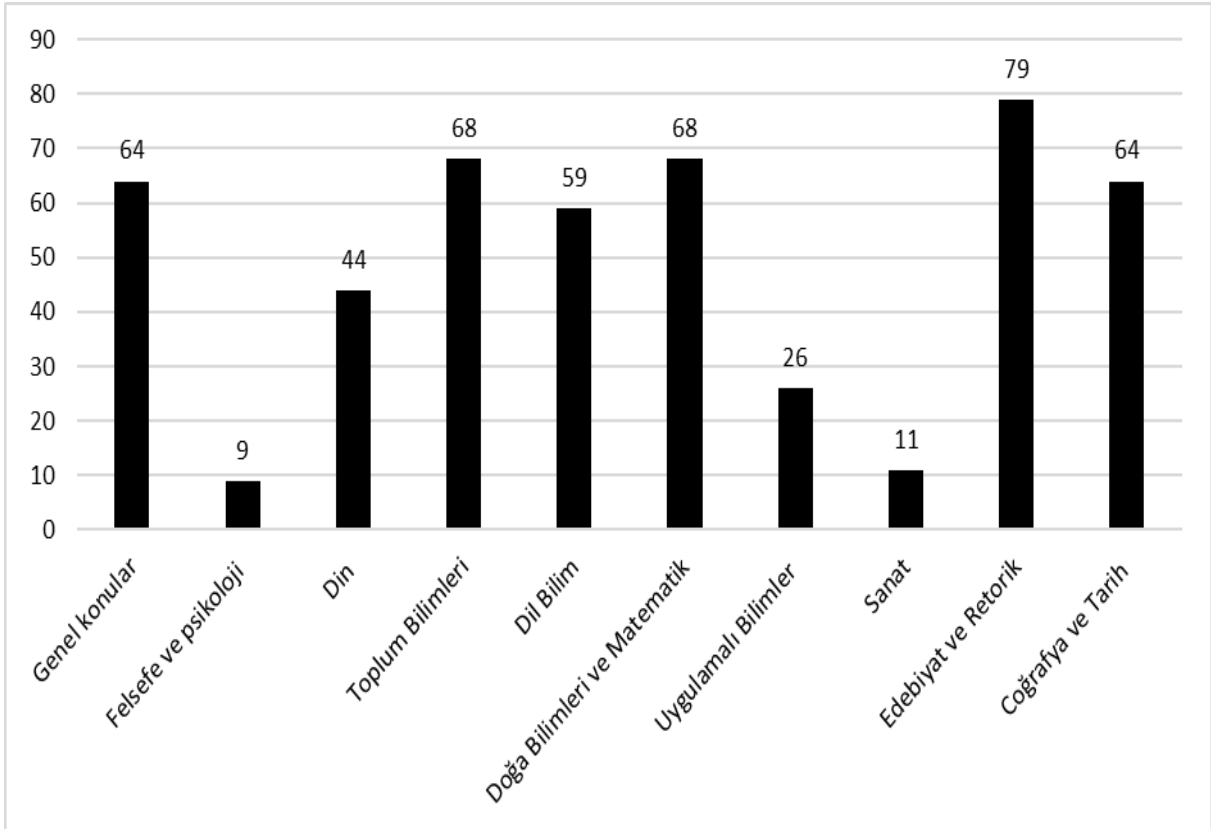
Bulgular

Kabataş Sultanisi Kütüphanesine ait katalog, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivinde yer almaktadır. Cumhuriyet Arşivinde, Milli Eğitim Bakanlığı alt fonunda bulunan katalog için oluşturulan özet bilgisi “Kabataş Sultanisi Kütüphanesine Ait Kitap Listesi” şeklindedir. Katalog, Osmanlı Türkçesi yazı türlerinden rika yazısı ile kaleme alınmıştır. Katalog sayfalarının sağ üst köşesinde sayfa numarası ve Kabataş Sultanisi Kütüphanesine ait mühür vardır. Toplam 26 sayfadan oluşan katalogun alt kısmı yer yer okumayı güçleştirecek derecede deforme olmuştur. Kütüphane kataloğunda 549 farklı sıra numarası altında toplam 547 tane eser bulunmaktadır. Katalogda 204. numara ile 244. numara atlanmış olduğundan bu rakamsal fark ortaya çıkmıştır. Kütüphane kataloğunda mecmua (dergi), gazete, nevsal, salname gibi süreli yayımlar da bulunmaktadır. Bu yayımlar genel konular başlığı altında değerlendirilmiştir. Kütüphaneye ait kitap listesindeki bilgi giriş alanları, “Sıra Numarası, Cilt Adedi, Kıymeti (Para - Kuruş), Kitabın İsmi, Mücellit Olup Olmadığı, Müellifin İsmi, Vürudu Tarihi (kütüphaneye geliş tarihi), Sureti Tadariki (nasıl elde edildiği), Kitabın Tarihi, Kütüphane Mevcudu Meyanından Müstenit Olduğu Taharriyat (konusu), Terkin Kaydı Esbabı (kaydının silinme sebebi), Mülahazat (görüşler)” şeklinde 12 başlıktan oluşmaktadır. Ancak katalogda yer alan bütün başlıklara bilgi girilmemiş bu başlıkların sadece "sıra numarası, kitabın ismi, mücellit olup olmadığı, müellifin ismi" alanları kullanılarak eserler hakkında bilgi verilmiştir. Katalogda yer alan 547 tane eserin isimlerini tespit etmek ve olası okuma hatalarının önüne geçmek için Seyfettin Özege'nin hazırladığı Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler kataloğu, Türkiye Basmaları Toplu Kataloğu, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi kataloğu ve Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi kataloğundan yararlanılmıştır. Belirtilen kataloglardaki bilgiler ile Kabataş Sultanisi Kütüphanesi Kataloğundaki eser isimleri karşılaştırılırken Kabataş Sultani kütüphanesi kataloğunda yer alan bazı kitap ve yazar isimlerinin kısaltılarak yazıldığı görülmüştür. Katalogda fazla yer kaplamaması için bu yönteme başvurulduğu anlaşılmaktadır. Katalogdaki bazı eserlerin yazarı belirtilmemiştir. Özellikle yabancı yazar isimleri Osmanlı Türkçesi ile okunuşlarına göre yazılmıştır. İsimleri ve yazarları belirlenen katalogdaki eserlerin Dewey Onlu Sınıflama sisteminde hangi bilim dalı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun için koleksiyonundaki nadir eserlere sınıflama numarası verilen Atatürk Kitaplığı kataloğu ile Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi kataloğundan yararlanılmıştır. Katalogda kısaltılarak yazılan bazı eserlerin ve yazarların isimleri yukarıda belirtilen kataloglardan yararlanılarak tamamlanmıştır. Orijinal metinde yer almayan bilgiler köşeli parantez ‘[]’ içinde belirtilmiştir. Ekler kısmında, Kabataş Sultanisi Kütüphanesine ait katalogda yer alan eserlerin listesi, katalogdaki sıraya uygun olarak verilmiştir.

Şekil 1’de Kabataş Sultanisi Kütüphanesine ait katalogda yer alan eserlerin Dewey Onlu Sınıflama sistemindeki konulara göre dağılımı verilmiştir. Dewey Onlu Sınıflama sistemindeki konular dikkate alınarak oluşturulan Şekil 1’de, toplam 492 tane eser yer almaktadır. Söz konusu şekilde kütüphane katalogunda yer alan yabancı dildeki kitaplara yer verilmemiştir. Kabataş Sultanisi Kütüphanesinde yabancı dilde 55 tane kitap olduğu tespit edilmiştir. Dewey Onlu Sınıflama sistemindeki konular dikkate alınarak oluşturulan Şekil 1’de yabancı dildeki eserlere yer verilmemesinin sebebi, yabancı dilde yazılan kitapların isimlerinin katalogda Osmanlı Türkçesi ile okunuşlarına göre yazılmış olmasıdır. Bu durum eserlerin tespit edilmesini çok zor bir hale getirmiştir. Dolayısıyla yanlış okumalardan kaynaklanacak olası hataların önüne geçmek için katalogdaki farklı dilde yazılan kitaplar Dewey Onlu Sınıflama sistemindeki konulara göre oluşturulan Şekil 1’e dâhil edilmemiştir.

Şekil 1.

Kabataş Sultanisi Kütüphane Katalogundaki Kitapların Dewey Onlu Sınıflama Sistemine Göre Konusal Dağılımları

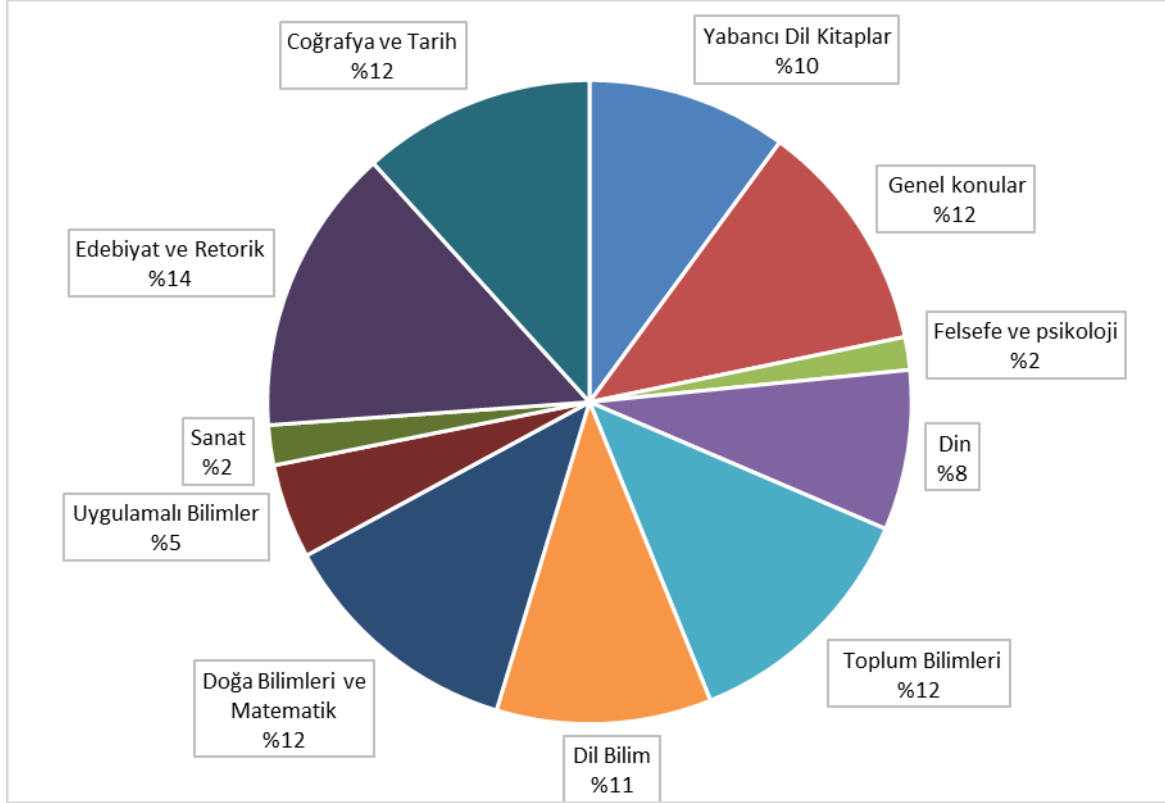

Şekil 1’de görüldüğü üzere Kabataş Sultanisi Kütüphanesinde en fazla edebiyat ve retorik (79) konusuna giren kitap bulunmaktadır. Toplum bilimleri (68) ile doğa bilimleri ve matematik (68) konularına giren kitap sayısının eşit olduğu görülmektedir. Şekil 1’den her ne kadar genel konular (64) ile coğrafya ve tarih (64) konularına giren kitap sayısının eşit olduğu görülse de süreli yayınların da genel konular altında değerlendirildiği göz önüne alınarak yorumlandığında coğrafya ve tarih konu alanında daha çok kitap olduğu söylenebilir.

Sonrasında sırası ile dil bilim (59), din (44), uygulamalı bilimler (26), sanat (11), felsefe ve psikoloji (9) konularında kitaplar olduğu tespit edilmiştir. Kütüphane kataloğunda en az felsefe ve psikoloji konu alanıyla ilgili kitap olduğu görülmektedir. Şekil 1’deki bilgilerden hareketle, Dewey Onlu Sınıflama Sistemine göre genel konu başlıklarının her biri ile ilgili eserin, Kabataş Sultanisi Kütüphanesinde yer aldığı görülmektedir.

Şekil 2.

Kabataş Sultanisi Kütüphane Kataloğundaki Yabancı Dil Kitapların Diğer Kitaplar İçindeki Dağılımı

Kabataş Sultanisi Kütüphanesi Kataloğunda yer alan yabancı dil kitapların kütüphanedeki dağılımını göstermek için oluşturulan Şekil 2’deki verilere göre kütüphane kataloğundaki en büyük yüzdeleri dilim, edebiyat ve retorik (%14) konusuna giren kitaplara aittir. Toplum bilimleri (%12), doğa bilimleri ve matematik (%12), genel konular (%12) ile coğrafya ve tarih (%12) konularına giren kitap sayısının yüzdeleri olarak eşit olduğu görülse de küçük farklarla sıralama bu şekilde oluşmaktadır. Sonrasında dil bilim (%11) gelmektedir. Dil bilimi konusunu yabancı dildeki kitaplar (%10) izlemektedir. Yabancı dildeki kitapları sırasıyla din konusundaki kitaplar (%8), uygulamalı bilimler (%5), sanat (%2), felsefe ve psikoloji (%2) konularındaki kitaplar izlemektedir. Kütüphane kataloğunda toplam 547 tane eser yer almaktadır. Kütüphane kataloğunda bulunan yabancı dildeki kitapların diğer kitaplar içindeki payı ise % 10’dur. Kütüphane koleksiyonunun büyüklüğüne bakıldığında bu rakamın koleksiyon içinde azımsanamayacak bir miktar olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1.

Sultani Mekteplerinde Okutulan Dersler ile İlgili Kütüphane Kataloğunda Bulunan Kitap Örnekleri

Dersler	Kitaplar
Kur'an-ı Kerim ve mâlûmât-ı dîniye	Mâlûmât-ı dîniye / Tarih-i İslam
Lisân-ı Osmânî (Türkçe) ve hat	İlaveli lugat-i Osmani / Sarf-ı Osmani
Hesap ve hendese (geometri)	Mükemmel İlm-i hesap / Hendese dersleri
Coğrafya ve tarih	Tarih-i Umumi / Küçüklere coğrafya dersleri
Dürûs-ı eşya	Eşya Dersinin Usûl-i Tedrisi
Mâ'lûmât-ı tabîiye, sıhhiye, ahlakiye ve medeniye	Malumat-ı Nafia / Hıfzıssıhha / Malumat-ı ahlakiye ve medeniye
El işleri ve resim	Resmin Usul-i Tedrisi / İş dersinin usul-i tedrisi
Gına (müzik)	Talim-i kıraat-i musiki
Terbiye-yi bedeniye	Terbiyevi jimnastikler ve mektep oyunları
Hikmet-i tabîiye (fizik)	Fizik
Kimya	Kimya
Hesap ve cebir	İlmi hesap / İlm-i cebir
Usûl-i defterî	Yeni usul defteri / Muâmelât-ı Ticariye
Arabî, Fârisî, lisân-ı Ecnebî (Fransızca, İngilizce, Almanca)	Usul-i tedris-i Arabi / Lisan-ı Farisi / Kamusu Fransevi / İngilizce metodberlic
Hayvanat	İlmi hayvanat
Nebatat	Malumat-ı zirâiye
İlmülarz (jeoloji)	İlmi arz
Hıfzıssıhha	Hıfzıssıhha
Kozmografya (astronomi)	Kozmografya
Mihanik (mekanik)	Makine temsillerinin Usul-i Tedrisi
Mantık ve felsefe	Felsefe tarihi / Dimağ ve melekât-ı akliyye

Sultânî mekteplerinde okutulan derslerle ilgili olarak kütüphane kataloğunda hangi kitapların bulunduğunu incelediğimizde bütün derslerle ilgili en az bir kitabın kütüphane koleksiyonunda yer aldığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında kütüphanede bulunan kitapların miktar olarak az sayıda olmasına rağmen ders programlarıyla uyumlu bir içerik oluşturup eğitimi desteklediğini söylemek mümkün olduğu gibi koleksiyonun bir bütün olarak derslere yardımcı olacak bir içeriğe sahip olduğu ve okulda verilen eğitimin amaçlarına uygunluk gösterdiği söylenebilir.

Sonuç

Kabataş Sultanisi Kütüphanesine ait kataloğun incelendiği çalışma sonucunda kütüphane koleksiyonunda 547 tane eser olduğu ve bunlar içinde en çok edebiyat ve retorik konusunda eser bulunduğu ve en az felsefe ve psikoloji konu alanıyla ilgili kitap olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda kütüphane kataloğunun oluşturulmasında izlenen belirli bir yöntem olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla makalede araştırma sorularından ilki olan, ‘Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesinin kataloğunu oluşturmak için izlenen belirli bir yöntem var mıdır?’ sorusu hayır şeklinde cevaplanmıştır. Makalede cevabı aranan ikinci araştırma sorusu olan, ‘Kütüphane kataloğunda kitapların konusal dağılımı dikkate alınmış mıdır?’ sorusu, farklı konulara ait kitapların belirli bir sıra düzeninde verilmeyişi ve adet olarak konusal dağılımının eşit olmayışı sebebi ile olumsuz şekilde cevaplanmıştır.

Kabataş Sultanisinin 1923-1924 döneminde 400 tane öğrencisinin olduğu (Güldal, 2022, s. 456) dikkate alındığında kütüphane koleksiyonunda bulunan 547 tane eserin sayısal açıdan hem öğrenciler hem de öğretmenler için yetersiz olduğu söylenebilir. Ancak uzun yılları savaşlarla geçmiş bir ülkenin yaşadığı ekonomik sıkıntılar göz önüne alındığında Dewey Onlu Sınıflama Sistemine göre genel konu başlıklarının her biri ile ilgili eserin varlığı, öğrencilerin entelektüel gelişimine katkı sunma gayretinin açık bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Ayrıca kütüphane koleksiyonunda dönemin süreli yayınlarının bulunması bir bakıma okuldaki öğrencilerin güncel gelişmelerden haberdar olmasını sağlama çabasının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Dönemin iletişim koşulları düşünüldüğünde güncel gelişmelerin süreli yayınlar aracılığıyla takip edilebileceği anlaşılmaktadır. Koleksiyonda yabancı dilde 55 tane kitap olduğu tespit edilmiştir ki yabancı dil kitapların varlığı da oldukça önemlidir. Özellikle dönemin hâkim dili olan Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerindeki yayınların varlığı öğrencilerin dil pratiği yapma ve orijinal metinleri okuma imkânına sahip olduklarını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Toplum bilimleri ile doğa bilimleri ve matematik konularına giren kitap sayısının eşit olması her iki alanın da eşit derecede önemsendiğini göstermektedir. Genel konular ile coğrafya ve tarih konularına giren kitap sayısının eşit olduğu görülse de süreli yayınların da genel konular altında değerlendirildiği göz önüne alındığında coğrafya ve tarih konu alanında daha çok kitap olduğu anlaşılmaktadır. Tarih ve coğrafya konu alanının diğer konulardan fazla oluşu bu alana önem verildiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Dil bilim alanındaki kitap sayısı diğer alanlar ile karşılaştırıldığında orta düzeyde kabul edilebilir. Bu miktar, dil bilim alanına önem verildiği şeklinde değerlendirilebilir. Din konu alanı ile ilgili kitap sayısı bu alanın görece daha az önemsendiğini göstermektedir. Uygulamalı bilimler, sanat, felsefe ve psikoloji konu alanlarındaki kitap miktarı ise bu alanların diğer alanlara kıyasla önemsenmediğini göstermektedir.

Kitapların konusal dağılımları ve sayıları hiç şüphesiz veri olarak değerlidir ancak kütüphane koleksiyonu hakkında sağlıklı yorumların yapılabilmesi için kütüphanenin hangi koşullar altında ve nasıl oluşturulduğunun tespit edilmesi önem taşımaktadır. Kütüphane koleksiyonunu oluşturan kitaplar okul yönetimi tarafından seçilerek satın alınmış mıdır? Yoksa bağış yolu ile mi koleksiyona dâhil edilmiştir? Bu soruların cevapları kitapların konusal dağılımı hakkındaki yorumları doğrudan etkileyecektir. Bu çalışma, dönemin okul kütüphanelerindeki kütüphanecilik anlayışı ve uygulamaları hakkında da bilgi vermektedir. Ancak bu sınırlı bir bilgidir. Çünkü tek bir okul kütüphanesi üzerinden genelleme yapmak

mümkün değildir. Ancak aynı dönemdeki farklı okul kütüphaneleri üzerine yapılacak benzer çalışmalarla genelleme yapılabilecek verilere ulaşmak mümkün olacaktır. Bu çalışmanın, yapılacak benzer çalışmalar için zemin oluşturacağı ve bu konudaki alan yazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

İzin ve Katkı Bildirimleri

Etik Kurul İzni

Yazar makale için etik kurul onayı gerekmediğini beyan etmiştir.

Yazarlık Katkısı

Makale tek yazarlıdır.

Kaynakça

- Akbulut, A. (2024). *Okul kütüphaneleri okuma alışkanlığı ve eğitim*. Aktif Yayınları.
- Alaylıoğlu, R. (1960). İlk ve ortaöğretim programları ve kütüphane faaliyetleri. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 9(3-4), 95-103.
- Aydoğdu, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(225), 201-226.
- Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA) (Milli Eğitim Bakanlığı Evrakı) 180-9-0-0/ 53-266-5.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <http://dx.doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Cunbur, M. (1960). On sekizinci yüz yılda bir okul kütüphanesinin açılışı. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 8(1-2), 1-5.
- Cunbur, M. (1963). Türk kütüphaneciliğinin tarihi kökleri. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 12(3-4), 105-116.
- Değer, M. K. (2023). Demir, G. ve Sarıçoban, B. S. (Ed.) (2023). Çeşitli Boyutları ile Okul Kütüphaneleri. İdeal Kültür Yayıncılık. ISBN: 978-625-8375-40-4. *Türk Kütüphaneciliği*, 37(4), 309-312. <https://doi.org/10.24146/tk.1358488>
- Demir, G. ve Sarıçoban, B. S. (Ed.) (2023). *Çeşitli boyutları ile okul kütüphaneleri*. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Demirel, F. (2012). II. Meşrutiyetten sonra Osmanlı'da orta öğretim: sultaniler. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVII(2), 339-358.
- Demirel, F. (2022). Sultânî. *Türk Maarif Ansiklopedisi* içinde <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/sultani/#yazar-1>
- Erünsal, İ. (2003). Kütüphane. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kutuphane#1>

- Erünsal, İ. (2015). Osmanlı döneminde İstanbul kütüphaneleri. *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi* içinde. <https://istanbultarihi.ist/assets/uploads/pdf/osmanli-doneminde-istanbul-b-stylebackground-color-yellowkutuphane-bleri-289.pdf>
- Güldal, F. (2022). Kabataş Erkek Lisesi, *Türk Maarif Ansiklopedisi* içinde. <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/kabatas-erkek-lisesi>
- Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: A primer for technology education researchers. *Journal of Technology Education*, 9(1), 47-63.
- Keseroğlu, H. (Odabaş, H. ve Akkaya, M. A. Ed.) (2018). Halk kütüphanesi tarihi, *Halk Kütüphaneleri: Geçmişten Geleceğe Yönelimler ve Yeni Roller* içinde (ss.11-33) Hiperayayın.
- Keskin, İ. (Keskin, İ; Kutluoğlu, M. ve Pamuk, S. Ed.) (2009). İkdam Gazetesi'nde okul kütüphaneleri hakkında yayınlanan bir makale ve düşündürdükleri, *Tülin Aren Armağanı* içinde (ss.133-146) Pamuk Yayınları.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Küçükcan, B. (2015). Okul kütüphanelerinde mekân tasarımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(208), 218-232.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği (2024, 23 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 32731). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/11/20241123.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Tarihî 100 lise*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77. <http://dx.doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044>.
- Okul Kütüphanecileri Derneği. (2025). *E-Kütüphane*. <https://www.okd.org.tr/index.php/ekutup-menu.html>
- Önal, H. İ. (2005). Okul kütüphanelerinde derme geliştirme: politikalar ve dermelerin betimlenmesi. *Bilgi Dünyası*, 6(2), 193-218.
- Önal, H. İ. ve Topçu, Ö. Ş. (2013). Eğitimi gerçekleştirmek: öğretim programlarında okul kütüphanelerinin yeri. *Bilgi Dünyası*, 14(2), 306-328.
- Özkan, M. (2022). Millî Eğitim şûra kararlarında okul kütüphaneleri: bir doküman analizi çalışması. *Bilgi Dünyası*, 23(2), 173-198. <https://doi.org/10.15612/BD.2022.680>
- Öztürk, C. (2000). İdadî, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde. <https://islamansiklopedisi.org.tr/idadı>.
- Resmî Gazete. (1925). Muallim Mekteplerinde Tedris Aletleriyle Kütüphanelerin Ne Sûrette Muhâfaza Edileceklerine Dair Dâire-i Âidesince Tanzîm ve Müdürler Encümeninde Kabûl Edilen Talîmatnâmeler. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/112.pdf>
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi* 4(1), 227-256. <http://dx.doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sevgisunar, M. K. (Demir, G.; Sarıçoban, B. S. Ed.) (2023). Cumhuriyetin kuruluşundan I. maarif şurası sonrası döneme kadar (1923-1939); ulusal basın ve söz konusu şura metinlerine yansıyan okul kütüphanesi, kütüphane, ve bilgi kavramları (düşünceler ve uygulamalar). *Çeşitli boyutları ile okul kütüphaneleri* içinde (ss. 15-45). İdeal Kültür Yayıncılık.

- Soysal, Ö. (1969). *Çağdaş eğitim ve Türkiye’de okul kütüphanesi*. Güven Matbaası.
- Şenalp, L. (1991). Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Kütüphanelerin Yeri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 7(21), 507-518.
- Yılmaz, E. (2015). Eğitimde okul kütüphaneleri: Türkiye’de durum. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(208), 259-286.
- Yılmaz, M. (Demir, G.; Sarıçoban, B. S. Ed.) (2023). IFLA okul kütüphaneleri rehberi bağlamında Milli Eğitim Bakanlığı okul kütüphaneleri yönetmeliğinin değerlendirilmesi. *Çeşitli boyutları ile okul kütüphaneleri içinde* (ss. 47-70). İdeal Kültür Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi (2025). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

EKLER**Ek 1***Kabataş Sultani Mektebi Kütüphanesindeki Eserler*

No	Eser adı	Yazar Adı
1	Kamus-ı Arabi	[Mütercim] Asım [Efendi]
2	Divan-ı şerh-i Hafız	Seyyid Mehmed Vehbi bin Seyyid Hasan
3	[Mecmua-i] Münşeat-ı Feridun [Bey]	Feridun Bey [Feridun Ahmed Paşa]
4	Sicill-i Osmani [yahud Tezkire-i Meşahir-i Osmaniyye] 2. cilt	[Mehmet] Süreyya Bey
5	Sicill-i Osmani [yahud Tezkire-i Meşahir-i Osmaniyye] 3. cilt	[Mehmet] Süreyya Bey
6	Nevsal-i Milli	
7	Mekteb Mecmuası	
8	Şebab Mecmuası	
9	Nevsal-i Osmani	
10	Dairetü'l-maarif	Butrus b. Bülus Bustani
11	Arkadaş [Mecmua]	
12	Türk Yurdu	
13	Türk Yurdu	
14	Divan-ı Fuzuli	
15	Tedrisat Mecmuası	
16	Tedrisat Mecmuası	
17	Tedrisat Mecmuası	
18	Tedrisat Mecmuası	
19	Tedrisat Mecmuası	
20	Mekteb-i Edep	Muallim Naci
21	Sahihu'l-Buhari	Buhari
22	Tercüme-i İzharü'l-hak	
23	Kitabü'n-nikah	
24	Kenzü'l-akaid	Süleyman Sırrı
25	Kitabü't-taharet	Kazım
26	Malumat-ı Diniyye	Kazım

27	Dürr-i Yekta	Ahmet Esat
28	Dürr-i Sencide	Hasan Hilmi
29	Tavzih-i İbadat	Muallim Erşed
30	Vazih-ı İlmihal	Hasan Hilmi
31	İzhar-ı Mağribi	Mehmet Emin
32	Dürr-i Yekta Şerhi	Mehmet Cemal
33	Kitabü't-taharet	Mehmet Zihni
34	Meşahir-i Ashab-ı Güzin	İbrahim Rıfat
35	Sırr-ı Furkan	Sırrı-ı Giridi [Sırrı Paşa]
36	Sırr-ı İnsan	Sırrı-ı Giridi [Sırrı Paşa]
37	Nakdü'l-kelam	Sırrı Paşa [Sırrı-ı Giridi]
38	Menakıb-ı İslam	Ahmet Rasim
39	Tarih-i Naima	Naima
40	Tarih-i Lütfi	Lütfi
41	Zübdetü'l-kıyas	Abdurrahman Şeref
42	Hükümet-ı İslamiye Tarihi	Ali Seydi
43	Abdülhamit ve Devri Saltanatı	Osman Nuri
44	Netâyicü'l-vukû'ât	Seyyit Mustafa
45	Kırım Muharebesi'nin Tarih-i Siyâsiyesi	Hayreddin [Nedim] [Göçen]
46	Tarih-i Devlet-i Osmaniye	Abdurrahman [Şeref]
47	Türkiye ve Tanzimat	Ali Reşat
48	Kıyas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa	Ahmet Cevdet Paşa
49	Can Çekişen Türkiye	Pierre Loti
50	Umumi Tarih	Midhat Sadullah
51	Milletin Hataları [Felâketlerimizin esbabı]	İbrahim Hilmi [Çığıracan]
52	Hayat-i Osmaniye Bir Nazar	
53	Hülasatü'l-Vekayi	Osman Hilmi
54	Gelin Canan	O. Cüdi
55	Maarifimiz ve Servet-i İlmîyemiz	İbrahim Hilmi [Çığıracan]
56	Esbab-ı Hezimet ve Felaketimiz [Lüleburgaz Muharebesinde Nasıl ve Niçin Mağlub Olduk?]	Ashmead [Bartlette] [Çeviren: Ebu Nüzhet Hakkı]
57	[Musavver] Müessisin-i Fünun	Ömer Subhi

58	[Küçük Mekteblilere] Osmanlı Tarihi [devre-i mutavassıta]	Midhat Sadullah [Sander]
59	Küçük Osmanlı Tarihi	İbrahim Hakkı
60	[Hulasa-i] Tarih-i Enbiya	Hüseyin Hıfzı
61	Tarih-i Umumi	
62	Mısır Ehramları	Mahmut Paşa (el-Feleki) [Muhiddin Bağdadi]
63	Tarih-i Esatir	M. Edom [çev.:Mustafa Nuri]
64	Mücmel Tarih-i Umumi Dersleri	Midhat Sadullah [Sander]
65	Felsefe Tarihi	Maksel Murdar
66	Tarih-i Umumi	Ahmet Refik
67	İstanbul ve Boğaziçi	[İhtifalci] Mehmed Ziyâ
68	Tarih-i Umumi	Ali Reşad / Ali Seydi
69	Doksan Üç Seferi	Reşit
70	[Hulasa-i] Tarih-i İslâm	Hüseyin Hıfzı
71	Tarih-i İslam	Heyet Tarafından
72	Tarih-i İslam	Ali Reşad / Ali Seydi
73	Çin'de İslamiyet	Hasan Tahsin
74	Siyaset-i Hazıra-i Meş'ume	Refik Nevzat
75	Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası	
76	Asar-ı Atika Encümeni Raporları	
77	Türk Kadınlığının Tereddidi [Yahut Karışmak]	Selahattin Asım
78	Tuhfe-i Vehbi-i Lütfi	Lütfi
79	İlmi İktisat	Savin
80	İhsaiyat	Savin
81	İhsaiyat	Savin
82	İlmi İktisat	Şarl Jidek
83	Muhtasar İlmi İktisat	Savin
84	Devlet-i Osmaniye Tarihi	Ali seydi
85	Milletin Kusurları [Felâketlerimizin Esbabı]	İbrahim Hilmi [Çığırçan]
86	Bismark [Hayat-ı husûsi ve siyâsi]	İsmail Hakkı / Ali Reşad
87	Ukrayna, Rusya ve Türkiye [Makâleler Mecmuası]	
88	İştirak Etmediğimiz Harekat	Celal Nuri [İleri]

89	Avrupa Bizi Nasıl Tanıyor	İsmail Hakkı [Baltacıoğlu]
90	Fünun-ı Nefise Tarihi Medhali	[Sakızlı] Ohannes [Paşa]
91	[Mükemmel] Osmanlı Lügati	[Faik] Reşad / Ali Nazima
92	İlaveli Lugat-i Osmani	
93	Sarf ve Nahiv	Ahmet Cevad
94	Kavaid-i Osmaniye	[Ahmet] Cevdet Paşa
95	[Osmanlıca] Sarf ve Nahiv Dersleri	Hafız Ali [Vasfi]
96	Usul-i Lugat-i Osmaniye	Lübnani
97	Yeni Sarf	Komisyon
98	Sarf ve Nahiv	Hüseyin Tahir
99	Kavaid-i Lisan-ı Osmani	Ömer Sıdkı
100	Kıraat-ı Edebiye	Köprülü Fuat
101	Sarf-ı Osmani	Hüseyin Hıfzı
102	İlmi Sarf	A. R. B.
103	Nahvi Osmani	Şeyh Vasfi
104	Osmanlı Lisanı	Ahmet Cevat
105	Mini Mini Feridun	Hüseyin Hıfzı
106	Kitâbet-i Resmiye	A. Cevdet
107	Tarz-ı Nevin Kıraat	[Faik] Reşat
108	Edib	Ahmet Hilmi
109	Hazîne-i Mekâtib	Ahmet Rasim
110	Tarz-ı Nevin Kıraat	[Faik] Reşat
111	Müntehib Kıraat	Faik Reşat
112	Macit	Ali Yekta
113	Yeni Usul Talim-i Kıraat	Osman Şevki
114	Yeni Kıraat	Mehmet İzzet
115	Malumat-ı Ölüm	
116	Malumat-ı Medeniye	Zeki
117	Kıraat-ı Edebiye	
118	Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye	İsmail Hakkı [Baltacıoğlu]
119	Türkiye'de Yunan Fecaiyi	Dahiliye Nezareti

120	Kıraat-ı Edebiye	Köprülüzade Fuat
121	Talim-i vildan	Ali Nazima
122	Kıraat-ı Nafia Dersleri	Ebu'l-Cezmi [Hüseyin Hıfzı]
123	Terbiye-i Ahlâkiyye ve Medeniyye	Ali Seydi
124	Musâhabât-ı Ahlâkiye	Ahmet Cevat
125	Talim-i Kıraat	Muallim Naci
126	Kıraat Dersleri	[İsmail] Hikmet
127	Yeni Medhal-i Kıraat	
128	Anadolu Yavrusunun Kitabı [Harp Dersleri]	Mehmed Asım - Ahmed Cevad
129	Usul-i Kıraat	
130	Kıraat	[Faik] Reşat
131	Milli Kıraat	Köprülü Fuat
132	Yeni Kıraat	Mehmet İzzet
133	Tasvir-i Ahlak	Ahmet Rifat
134	Miftah-ı Malumat	Ahmet Hilmi
135	İktitaf	Mehmet Ata
136	İdare-i Beytiye	Nazım [İçsel]
137	Malûmât-ı Medeniyye	Mustafa Satı
138	İktisad-ı Beyti	Nazım
139	Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye	Ebu'l-Cezmi [Hüseyin Hıfzı]
140	Türkçe İmla	
141	Hıfzıssihha	Halid İzzet
142	Musahabat-ı Ahlakiye	Ahmed Cevad
143	Malumat-ı Medeniye	[Mehmet] Hazık
144	Hülâsatü'l-Ahlâk	Ahmed Şem'î
145	Malumat-ı Ahlakiye	Ali Rıza
146	On Temmuz	Ali Nazima
147	Batarya ile Ateş	Süleyman Nazif
148	Çocuklara Neşideler	Ali Ulvi [Elöve]
149	İlmi Terbiye-i Etfal	[Mehmed] Sami [Süleyman]
150	Mekteb-i Edep	Muallim Naci
151	Gül Nihal	Namık Kemal

152	Finten	Abdülhak Hamit [Tarhan]
153	Mektep Alemi	
154	Divan-ı Fuzuli	
155	Salname	
156	[Bir günahkar geceden sonra] Muhaberat ı Hakikiye	Sadiye Vefik
157	Ah u Enîn	S. Vehbi
158	Durmuş Mu Bu	Mehmed İyaz el-ishaki
159	Muallime	
160	Yavrupa Seyahatnamesi	Fatih Kerimi
161	Teceddüd	Baha Tevfik
162	Aldım Berdemi	Mehmed İyaz el-ishaki
163	Fasbiya Saadeti	Mehmed İyaz el-ishaki
164	Bay Oğlu	Mehmed İyaz el-ishaki
165	Fetret	Ali Kemal
166	Pejmürde	[Recaizade Mahmut] Ekrem
167	Altın Armağan	Türk yurdu
168	Nutuklar Mecmuası	Mihri [Mihran Apikyan]
169	Yeni Muhitü'l-maarif	Emrullah
170	Osmanlı Müellifleri	Bursalı Mehmet Tahir
171	Muallim	Mecmua
172	Istılahat Mecmuası	Maarif Nezareti
173	Yadigarlarım	Nabizade Nazım
174	Ravzatü'l Kamilin	Mahmut Celalettin
175	Külliyat-ı Say ü Tahrir	Ahmet Rasim
176	Yadigar-ı Naci	Muallim Naci
177	Irak Mektupları	İsmail Hakkı [Babanzade]
178	Renan Müdafaa-nâmesi	Namık Kemal
179	Mecelle-i Umur-ı Belediye	Belediye Dairesi
180	Müessesat-ı Hayriye-i Sıhhiye Müdüriyeti İstatistiği	Sıhhiye Dairesi
181	İzdivaç	Süleyman Tevfik
182	Kadınlık ve Analık	Kenan Tevfik

183	Dimaç ve Melekât-ı Akliyye	Abdullah Cevdet
184	Osmanlı Tabâbeti Tarihi	Osman Şevki [Uludağ]
185	Çiçek Hastalığı	Tevfik Rüştü
186	Firengi İletine Karşı	Sıhhiye Müdüriyeti
187	Veremi Herkes Bilmelidir	Reşat Rıza
188	Sağlık Bilgisi	Tıbbiye
189	Cerrâhi-i Harbîyeye Dâir	Neşet Osman / Mehmet Kemal
190	Musâhabâ-i Sıhhiye	Celal İsmail Paşa
191	Hıfzıssıhha	Mehmet Fahri
192	Teşrih ve Zeaif ül-Aza-i [Hayvanî]	Hüseyin Remzi
193	Hıfzıssıhha	Besim Ömer
194	Hıfzıssıhha	Adanalı şükrü [Ahmed Şükrü Adanalı]
195	Denize Kimler Girebilir	Adanalı şükrü [Ahmed Şükrü Adanalı]
196	Mufassal Sarf-ı Arabî	A. Senai
197	Usul-i Tedris-i Arabi	İsmail Hameti
198	el-Müşezzeb	[Mehmed] Zihni
199	Müntehabat-ı Harbiye	Maarif Nezareti Yayını
200	Cevahirü'l-edeb min hazâinu'l- areb	Selim İbrahim Sadir
201	Lisanül Arabi, Nahiv Kısmı	Çebnizade Muhammed Cabir
202	Lisanül Arabi, Sarf Kısmı	Çebnizade Muhammed Cabir
203	Teshil-i Kıraat-i Arap [203 numaradan 205 numraya atlanmıştır]	Zeki
204	Emsile-i Cedide	Darışşafaka
205	el-mürtab	Zihni
206	[Teshilü'l-lehçeti ve's-sarf fi] usuli'l-mükalemeti'l-Arabiyye	Süleyman Sırrı
207	Tertib-i Cedid Üzere İlaveli Bina	
208	Medrese	
209	Nahvi Arabi	
210	Yeni Sarf-ı Arabi	Ahmet Rifat
211	Telfik Hıyar	M. M. Remzi
212	Zebân-ı Fârisî	Muallim Feyzi

213	Münthebat	Muallim Feyzi
214	Lisan-ı Farisi	Amhet Cevat
215	Yeni Usul Farisi	[Muallim] Feyzi
216	Berlitz Farisi	Gulam Hüseyin İsmailzade
217	Fezleke-i Kavaid-i Farisi	Hüseyin Hıfzı
218	Sünbülstan [yahud Kıraatı Farisi]	Ali Nazima
219	İstişare	Mecmua
220	Kavanin	Mecmua
221	Kavanin	Mecmua
222	Mevkute Borcu Kanunu	Mecmua
223	Hükm-i Cumhur	J. Jiro
224	Mukaddime-i İlm-i Hukuk	Mehmed Servet
225	Türkiye Uyan	[Tüccarzade] İbrahim Hilmi
226	Usûl-i Cezaiye	Abdülhalik Midhat
227	[Mufassal] Hukuk-ı Düvel	Ali Şehbaz
228	Askeri Ceza Kanunu	Ali Şehbaz
229	Mecmua-i Malumat-ı Adliye	Nazif Sururi
230	Hukuk-ı Ceza Kanunu	Servet
231	Yeni Osmanlı Kanunları	Servet
232	Malumat-ı Kanuniye	Asım
233	Yeni Malumat-ı Kanuniye	B. H. Tevfik
234	Tevsi-i Mezuniyet	Babanzade Mustafa Zihni Paşa
235	Yeni Usul Defteri [ve Muâmelât-ı Ticariye Dersleri]	Faik Şevket
236	İlm-i Cebir	Mehmet İzzet
237	İlm-i Hesap	Mehmet İzzet
238	İlm-i Hesap Ameli ve Nazari	Ahmet Şükrü
239	Resimli İlm-i Hesap	
240	Küçük Hesap	Ali Nazima
241	Hesab-ı Ameli	Mehmed Celal
242	Zihni ve Ameli Heap Dersleri	Mehmed Celal
243	Yeni Usul Teshil-i Hesap [243 ten 245 numaraya atlanmıştır]	Hafız Ali

244	Hesap Hocası	Hüseyin Hıfzı
245	Talim-i Hesap	Ali Nihat
246	Nazari Ameli Yeni Hesap	Hüseyin
247	Mükemmel İlm-i Hesap	Mehmet Vasıf
248	İlmi Hesap	Yusufyan
249	İlmi Hesap	Mehmet İzzet
250	Hesab-ı Ameli	Mehmet Celal
251	Yeni Usul-i Defteri	Faik Şevket
252	Mükemmel İlm-i Hesap	Hasan Ferit
253	Mükemmel İlm-i Hesap	Hasan Ferit
254	İlmi Hesap	Kirkor Kömürcüyan
255	Mebadi-i İlmi Cebir	Hüseyin Avni
256	İlmi Cebir	Ziya Paşa
257	Hesap Kitabı	Ahmet Rasim
258	İlaveli Teshil-i Hesap	Ahmet Rasim
259	Mükemmel İlm-i Hesap (Aynı muraya iki kitap ismi yazılmıştır)	Hasan Ferid
260	Usûl-i Hendese [maa Lâhika]	[çev] [Mustafa] Rasih [yazar: William Chauvenet]
261	Tatbikat-ı Hendesiye	[çev.]: Mehmed Ali [Yazar: Todhunter]
262	Hendese Dersleri	Hüsnü Hamid / Mehmed Şevket
263	Yeni Usul Ameli Hendese	
264	Maneviye	Ahmet Hulusi
265	Nazari Ameli Hendese-i Müsteviye	Salih Zeki
266	Nazari Ameli Hendese Mecmuası	
267	Müşrik Elinde	Mehmet hilmi
268	Mücmel Hendese	Salih Zeki
269	Hendese-i Rakam	Ahmet Nazmi
270	Notlar	Ahmet Nazmi
271	İş İmparatorluğu	Andre Karneci
272	Tercüme-i Mukaddimetü'l Edeb	Ebu'l Kasım Carullah Mahmud Bin Omar Bin

273	Tercüme-i İzharül Hak	Ebu'l Kasım Carullah Mahmud Bin Omar Bin
274	Talebül'l-batıla	Ebu'l Kasım Carullah Mahmud Bin Omar Bin
275	Coğrafya-yı Umumi	Abdurrahman Şeref
276	Coğrafya Lugati	Ali Cevat
277	Coğrafya-yı Tabii Dersleri	Faik Sabri
278	Haritalı Coğrafyayı Umumi	Safvet
279	Mükemmel ve Mufassal Atlas	Mehmed Nasrullah, Mehmet Rüştü
280	Memâlik-i Osmâniyye Ceb Atlası	İbrahim Hilmi [Çığıracan]
281	Yollar: [Asl-ı İctimaiyi Yollar Nasıl Vücuda Getirir?] Ezmine-i Kadime Yolları	Edmond Demolins
282	Coğrafya-yı Umumi	Yusuf
283	Osmanlı Coğrafya-yı İktisadisi	Faik Sabri
284	Mebdei Coğrafya	Hüseyin Hıfzı
285	Kıtaat-ı Hamse Havi Coğrafya	Şükrü
286	Memalik-i Mahrusa-i Şahane Coğrafyası	Ali Tevfik
287	Küçüklere Coğrafya Dersleri	Faik Sabri
288	Coğrafyanın Usul-i Tedrisi	Maarif Nezareti
289	Sema Âleti İzahnâmesi	Ali Allahyar
290	Makine Temsillerinin Usul-i Tedrisi	Maarif Nezareti
291	Resmin Usul-i Tedrisi	Maarif Nezareti
292	Zekanın Muzayî Usulleri	İbrahim Alaaddin
293	Eşya Dersinin Usûl-i Tedrisi	Maarif Nezareti
294	Matbaa Rehberi	Darülfünun
295	İstenoğrafi Usulü	Avram Benaroya
296	Talim-i kıraat-i Musiki	Mehmet Zati
297	Tedrisat-ı Musiki	Mehmet Zati
298	İbtidai Nota Dersleri	Kazım
299	Terbiyevi Jimnastikler ve Mektep Oyunları	Selim Sırrı [Tarcan]
300	Jimnastik Talimatnamesi	Mehmet Faik
301	Muallimlere Rehber	Maarif Nezareti

302	Fenni Terbiye	M. Satı
303	Mir'at-i Ahlâk	Selânikli Hilmi
304	Alem- İslamda Teyyarecilik	Fuat
305	İlmi Terbiye-i Etfal	Sami
306	Malumat-ı Medeniye Dersleri	Osman Refet
307	Ahlak-ı Dini	Ali Seydi
308	Rehber-i Ahlak	Ali İrfan
309	Mebadi-i Ulum-ı Tabiiyeden Tarih-i Tabii	M. Satı
310	Piyade Sınıfına Mahsus Terbiye-i Askeriye	Naci / Mustafa Ragıb
311	Terbiye ve Oyun	Selim Sırrı [Tarcan]
312	İlm-i Tabakatü'l-Arz	Hüseyin Remzi
313	Kimyayı Uzvi	Yüzbaşı Mustafa
314	Nazari ve Amelî Muhtasar Kimya-i Uzvi	Mehmet Halit [Kanık]
315	Malumat-ı Fenniye ve Sıhhiye	Ebulcezmi Hıfzı
316	Mebadi-i Ulum-ı Tabiiyeden Tarih-i Tabii	M. Satı
317	Hurdebin Risaleleri	Doktor Kadri
318	Mücmel-i Hikmet-i Tabiiye	A. Zeki
319	Bak Öğren	Ali Nazima
320	Fenni Elektrik	Mehmet Refik
321	Çiftçi Çocuğu	Hüseyin Kazım
322	Mekteb-i Edep	Muallim Naci
323	İlmi Arz	Doktor Sadi
324	Makalat-ı Tıbbiye	Mehmet Said
325	Malumat-ı Nafia	Mehmet Hikmet
326	Hıfzıssıhha-i Asab	Galip Ata
327	İlmi Tahnit	Artin Ormanyan
328	Kimya-yı Gayrı Uzvi	Mustafa Bey
329	İlmi Hayvanat	Kadri Bey
330	Malumat-ı Ziraiye	Mustafa Satı
331	Mebadi-i Ulum-ı Tabiiyeden Tatbikat-ı ziraiyye	Mustafa Satı
332	Muhtasar Tatbikat-ı Kimyeviye	Fazlı Faik
333	Mebâdi-i Ulûm-i Tabiiyeden Hikmet ve Kimya	Mustafa Satı

334	Telsiz Telgraf	Ziyaeddin
335	Çiçek Hastalığı	Tevfik Rüştü
336	Ulum-ı Hikemi ve Tabiiye	Mehmet İzzet
337	Fizik	Abdullah Cevdet
338	Darülfünun Mecmuası Riyaziye kısmı	
339	Darülfünun Mecmuası Tıbbiye kısmı	
340	Darülfünun Mecmuası Tabiat kısmı	
341	Türk Yurdu	
342	Sebilürreşat	
343	Sebilürreşat	
344	İslam mecmuası	
345	Darülfünun Mecmuası	
346	Darülfünun Mecmuası	
347	İhsaiyat Mecmuası	
348	Bilgi mecmuası	
349	Genç Dernekleri Mecmuası	
350	Türk Sözü Mecmuası	
351	Ziraat Gazetesi	
352	Yarın Mecmuası	
353	Bizim Mecmua	
354	Mahamat	
355	Föyerbah (Feuerbach) Nazariyesi [ve Havas-ı Müteaddidesi Hakkında Bir Tetebbu]	Hasan Fehmi
356	Milli Tetebbular Mecmuası	
357	Spor Alemi	
358	Milli talim ve Terbiye Cemiyeti Mecmuası	
359	Şehbal	
360	Şehbal	
361	Talebe Defteri	
362	Orman, Maden Ziraat Mecmuası	
363	Ticaret ve Ziraat Nezareti Mecmuası	
364	İş Dersinin Usul-i Tedrisi	Maarif Nezareti

365	Hesabın Usul-i Tedrisi	Maarif Nezareti
366	Zaman-ı Hazırım Büyük Şehri	Maarif Nezareti
367	Menteşe Sancağının Usul-i Ziraiyesi	Ticaret nezareti
368	327 Numara Muvakkad Bütçe Kanunu	Maliye nezareti
369	Maarif Nezareti İhsaiyat	Maarif Nezareti
370	330 Senesi Ticaret Ziraat Nezareti İstatistiği	
371	İstanbul Belediyesi İhsaiyat Mecmuası	
372	Mecmualar	
373	İlmi Hesap	Mehmet İzzet
374	Tarih-i Umumi	Hüseyin Tahir / Ali Reşat
375	İlmi Hesap	Kirkor Kömürçüyan
376	Hendese-i Tecrübi	Salih Zeki
377	El-müşezzeb	Mehmet Zihni
378	Maarif Nezareti İhsaiyat Mecmuası	
379	Mütenevvia	
380	Tedrisat Mecmuası	
381	L'homme et la terre	Elisée Reclus
382	Histoire Universelle	Edouard Petit
383	Le maroe	G. Galland
384	L' angeleter	E. de mousson
385	Historie Contemporaire	Briand
386	Tarihi Tablolu Resimler	
387	Kamusu Fransevi	Şemseddin Sami
388	Petit Larousse Illustre	Librairie Larambse
389	Couri de Style	J. Larousse
390	Grammais lex.	Cloude Amget
391	Fransızca birinci kitap	Berlic
392	İngilizce metodberlic	
393	Le secreteria universal	A. Dumois
394	Alamamech Hachete	Lilusirie Hachate
395	Küçük resimli lugat-ı fenniye	İsmail Ziya

396	Manuel Delegetre (Fransızca)	Fas. Meriannire
397	Fransızca	
398	Fransızca	
399	Fransızca	
400	Fransızca	
401	Fransızca	
402	Fransızca	
403	Fransızca	
404	Fransızca	
405	Fransızca	
406	Fransızca	
407	Fransızca	
408	Fransızca	
409	Fransızca	
410	Fransızca	
411	Fransızca	
412	Fransızca	
413	Fransızca	
414	Fransızca	
415	Fransızca Mükaleme Kitabı	
416	Milli Kongre Ermenilerinin	
417	Rehberi Efali Fransevi	Rubi
418	Lisan-ı Fransevi	Ahmet Cevat
419	Usul-i Fransevi	Ali Nazima
420	Tedris-i Lisan-ı Fransevi	
421	Tarih-i Tabiiye İçin	
422	Lecture	Otto
423	Fransızca	Orhan Selahattin
424	Fransızca	
425	Fille [Fransızca]	Mehmet Ali
426	Lecture [Fransızca]	Orhan Selahattin

427	Fransızca	Bechtel
428	Fransızca	Michel Psike
429	Fransızca	E. K.
430	Kavaid-i Lisan-ı Alman	Ahmet
431	Metot Pratik	Fresko
432	Berliç Usulü Üzere Musavver Hikayeler	Orhan Selahattin
433	Deutohum Auxohoud [Almanca]	Muller
434	Lapansa Türk Mecmua	
435	La petit illustration [Fransızca]	
436	Derbuorenk [Almanca]	
437	Fransızca	
438	Dobruca muhaberati [Almanca]	
439	Fransızca	
440	Newyork [İngilizce]	
441	Fransızca	
442	Fransızca	
443	Fransızca	
444	Osmanlı Tarihi	Abdülkerim Nadir
445	Tarih-i Umumi	Mehmet Şeref
446	Türkçe Fransızca Lugat	Yusuf
447	Fransızcadan Türkçeye Lügat	Şemseddin Sami
448	El İnsan	Seyyit Cemalettin
449	Medeniyet-i İslam Tarihi	Zeki Megamiz
450	Asrı Hazır Tarihi	Ali Reşat
451	Hilal-i Ahmer Sergisi	
452	Kozmoğrafya	Salih Zeki
453	Kitab-ı Nikah	İbnül Emin Seydi Şehri
454	Resimli Gazete	
455	Mebadii Ulum-ı Tabiiye	M. Satı
456	Harb-i Umûmî'nin Menşei	Almanya Maliye Nâzırı Karl Helfrih
457	Asar-ı Atika Encümeni	

458	Usul-i İmla	Maarif Nezareti
459	Darülfünun Edebiyat	Maarif Nezareti
460	Fransızca	
461	Fransızca	
462	Harbi Umuminin Bir Senelik Hulasası	
463	Harp Bidayetinde Geçen Mühim Vekayi	
464	Hindistanda İngiliz	Brayn (Amerika Başvekili)
465	Öklid Mevzusunun İspatı	Riyaziye Muallimi Lütfü
466	Lehrsmittel Almanca	
467	Teşrih ve Zezaif ül-Aza-i Hayvanî	Hüseyin Remzi
468	Alem-i İslam'da Tayyarecilik	Ahmed Zeki Paşa
469	Arnavutluk Hakkında Mutalâa-i Muhtasara	Ahmet Hamdi
470	Şahnevreka (Rumcadan tercüme)	
471	Konferans	Seyyit
472	Ziraat	Ziraat Nezareti
473	Şarki Trakya'da Yunan Mezalimi	Trakya Cemiyeti
474	Tarih Notlarından	
475	Le Reflet	La Petit İllustration
476	Fransızca	
477	Fransızca	
478	TBMM kavanin Mecmuası	Mecmua
479	Judith	La petit illustration
480	Talebe Rehberi	Darülfünun
481	Kimya	Taceddin
482	Ferdi ve Şürekası	Halit Ziya
483	Külliyat-ı Say u Tahrir	Ahmet Rasim
484	Antil Adalarına Seyahat	Jules Verne
485	Şehir Mektupları	Ahmet Rasim
486	Turanlı'nın Defteri	Mehmet Ali Tevfik
487	Hayat-ı Hakikiye Sahneleri	Hüseyin Cahit
488	Memleket Hikayeleri	Refik Halit Karay

489	Yer Altında Seyahat	Jules Verne
490	Süleyman Paşazade Sami Bey	
491	Selahattin Eyyubi [ve Arslan Yürekli Richard]	Walter Scott
492	Rübab-ı Şikeste	Tevfik Fikret
493	Tevfik Fikret	Ruşen Eşref
494	Evliyâ-yı Cedîd	Ercüment Ekrem [Talû]
495	Ordunun Defteri	Ali Ekrem
496	Harap Mabetler	Halide Edip
497	Küçük Lord	Burnet
498	Altın Volkanı	Jules Verne
499	Musiki Nazariyatı	Muallim Kazım
500	İki Sene Mektep Tatili	Jules Verne
501	Hilafet ve Saltanat Meselesine Dair Mustafa Kemal Paşanın Nutku	
502	Türk Gençlerine İthaf İçki Belası	İbrahim Zati
503	Antuan ve kleopatra [Antonius ve Kleopatra]	William Shakespeare
504	Anadolu'da Yunan Zulüm ve Vahşeti	Ankara Matbuat Müdürü
505	Mülkiyet-i Edebiyye ve Fenniye	Said Hikmet Bey
506	Tarık	Abdülhak Hamit [Tarhan]
507	Anadolu'da Yunan Zulüm ve Vahşeti	Ankara Matbuat Müdürü
508	Mustafa Kemal Paşanın Nutku	Ankara Matbuat Müdürü
509	Mustafa kemal Paşa İzmir Yollarında	
510	Orta Anadolu'da Yunan Mezalimi	
511	Orta Anadolu'da Yunan Mezalimi	
512	Makalat-ı Tarihiye ve Edebiye	Ali
513	Diyorlar ki	Ruşen Eşref
514	Tarih ve Müverrihler	Fustel de Coulange
515	Resim Hakkında İntibahat-ı Tarihiye	Maarif Nezareti
516	Nesr-i Harp, Nesr-i Sulh [ve Tiryaki Sözleri]	Cenap Şahabettin
517	Yeniçeri Hasan	
518	Harem	Ömer Seyfettin
519	Tanıdıklarım	Refik Halit [Karay]

520	Türkiye İdman Cemiyetleri	
521	Anadolu Tarihi	
522	Çocuk Bahçesi	
523	Türk Töresi	
524	Hendesenin Usul-i Tedrisi	
525	Hesabın Usul-i Tedrisi	
526	Şirket	
527	Türkiye'de Mebus İntihabatı	
528	İzmit'ten Bursa'ya	
529	İzciler Ocağı Nizamnamesi	
530	Doğru Yol	Ziya Gökalp
531	Türkiye'de Orta Tahsil	Maarif Vekaleti
532	Tabiat ve İnsan	Mustafa Rahmi
533	Ruhiyata Medhal	Mustafa Rahmi
534	Kadın Erkek Irkları Ruhiyatı	[Alfred Fouillée] [müt] Mustafa Rahmi
535	Çocuk Ruhiyatı	Mustafa Rahmi
536	Avrupa Milletleri Ruhiyatı	[Alfred Fouillée] [müt] Mustafa Rahmi
537	Ahlak	Mustafa Rahmi
538	Dağda Bulunmuş Çocuk	Mustafa Rahmi
539	Muasır Avrupa'da Siyasi ve İctimai Fikirler	Yusuf Akçura
540	Çocuklar Evi	[Maria Montessori] [çev] Mustafa Rahmi
541	Küçük Asya	Ali Suat
542	İktisat Tarihi	Mehmet Zihni
543	Küçük Asya'da Yunan Kıtaatı (Fransızcadan tercüme)	
544	Amelde Harekat-ı Ahlakiyesi	
545	Vatan	
546	Anadolu Mecmuası	
547	Hilafet ve Milli hakimiyet	